

Literárne múzeum Petőfiho a mesto Kráľovský Chlmec v rámci Programu Interreg Slovenská republika - Maďarsko za podpory Európskeho fondu regionálneho rozvoja, si zaumienili naplniť sen jazykového novátora a literáta Ferenc Kazinczyho, ktorý pôsobil a je pochovaný v Széphalom a rozvinúť kultúrny život regiónu oživením dedičstva v Széphalom.

Rozvoj a spolupráca v oblasti kultúry v Széphalom a v Kráľovskom Chlmei

Názov programu: Connecting Heritages (SKHU/1601/1.1/063)

Spoločný projekt Literárneho múzea Petőfiho /LMP/ a mesta Kráľovský Chlmec **bol spustený v decembri 2017.**

V roku 2019 sa za podpory Európskej únie obnoví pamätné miesto Kazinczyho a amfiteáter v Kráľovskom Chlmei. Realizáciou rozvojových aktivít sa vytvorí úzka spolupráca oboch miest v oblasti kultúry a cestovného ruchu.

Literárne múzeum Petőfiho a mesto Kráľovský Chlmec v rámci Programu Interreg Slovenská republika – Maďarsko, za podpory Európskeho fondu regionálneho rozvoja, si zaumienili naplniť sen jazykového novátora a literáta Ferenc Kazinczyho, ktorý pôsobil a je pochovaný v Széphalom a rozvinúť kultúrny život regiónu oživením dedičstva v Széphalom.

Na úvodnej tlačovej konferencii partneri predstavili projekt, jeho spoločné ciele a očakávané výsledky. Podľa predsavzatí, obnovením kultúrnych hodnôt mikroregiónu rozprestierajúcim sa medzi Széphalom a Kráľovským Chlmeom, program bude hodný rangu duchovného dedičstva predkov, vzbudí záujem mladej generácie a posilní aj vzťahy Maďarska a Slovenska. **Gergely Prőhle, generálny riaditeľ LMP** povedal, že rozvojové aktivity projektu sú zároveň aj programom, otvárajúcim dimenzie budúcich perspektív. LMP je angažovaný v programe z viacerých hľadísk, keďže sa jedná o projekt financovaný s podporou EÚ, - i napriek tomu, že severné Maďarsko je oblasťou s hospodárskymi a spoločenskými ťažkosťami,- ktorý disponuje s bohatou historickou minulosťou, pričom vplyv Ferenc Kazinczyho na rozvoj ľudského ducha je evidentný, čo nestačíme dostačujúco zdôrazniť. Takouto možnosťou sa Kazinczy môže dostať na jemu prináležiaci piedestál, známi z dobových opisov, listov a prieskumov. Samozrejme nejedná sa len o Kazinczyho, ale aj o jeho kult, ktorý ho obklopuje.

Karol Pataky, primátor mesta Kráľovský Chlmec zdôraznil, program Interreg V-A Slovenská republika - Maďarsko je dôležitým nástrojom rozvoja kultúrneho života a cestovného ruchu v regióne. V súčasnosti v meste sa prebieha päť projektov podporených programom Interreg. Na úspešnej realizácii sa spolupodieľa mesto, Gymnázium v Kráľovskom Chlmei, základná škola s VjM a nemocnica Svätej Alžbety s dvoma projektmi. Vyzdvihol, že vďaka projektu sa posilnia odborné vzťahy a do popredia sa dostáva aj kreativita zúčastnených strán. Kultúra je takým spojivom a hybnou silou, pomocou ktorých sa obnovia kultúrne inštitúcie, pamätná záhrada Kazinczyho v Széphalom a amfiteáter v Kráľovskom Chlmei. Vytvorí sa desať tematických ciest za kultúrou, dvanásť mobilných aplikácií, publikácie, krátke filmy, pilotné programové balíčky pre maďarských a slovenských žiakov a portál BodrogPass. Pán primátor je presvedčený o tom, že v Medzibodroží majú opodstatnenosť najmä aktívne druhy bezmotorového cestovného ruchu. Jedným podstatným faktorom projektu je to, že zohráva významnú úlohu aj v oblasti tvorby pracovných príležitostí pre miestne obyvateľstvo.

Pani Mariann Czifra, vedecká spolupracovníčka LMP a vedúca projektu objasnila situáciu, ktorá viedla k vypracovaniu projektu, súčasný, a aj očakávaný stav. Predstavila dobu Ferenc Kazinczyho a význam spisovateľa, statok rodiny v Széphalom a záhradu, ktorá počas života Kazinczyho mala päťdesiatkrát väčšiu rozlohu, než v súčasnosti. Upriamila pozornosť na to, že postupom času sa kult Kazinczyho stal čoraz významnejším. V závere besedy povedala, že vďaka projektu Interreg sa umožní, aby sa stavaný a duchovný Széphalom opäť spojil a takto bude možné oživiť dôstojným spôsobom duchovné dedičstvo Kazinczyho.

Maximálna miera spolufinancovania Európskym fondom regionálneho rozvoja je 1 641 792 eur; celkový rozpočet projektu predstavuje 1 931 521 eur.

V rámci projektu s dvojročnou implementačnou fázou do konca roku 2019, sa očakáva obnova amfiteátra v Kráľovskom Chlenci, ako aj rekonštrukcia záhrady v Széphalom do jej najkrajšieho stavu. Prostredníctvom rozvojových aktivít chcú vytvoriť také centrum kultúry, ktoré spojí poklady regiónu, hodného lepšieho osudu. V záujme toho počas dvoch rokov sa zhromaždia turistické a prírodné hodnoty regiónu. Spoločné dedičstvo ponúknu návštevníkom najmodernejšou formou v podobe takej, akou si predstavoval Széphalom v 19. storočí sám Kazinczy. Vytvorí sa 10 tematických ciest, dostupných cez mobilné aplikácie, ktoré sa predstavujú pomocou krátkych filmov z internetového portálu. V rámci dosiahnutých výsledkov sa osloví aj školopovinná mládež pre zabezpečenie výchovných cieľov: pre pedagógov sa spracuje metodický programový balík a program výmeny žiakov.

PREZENTÁCIA PROJEKTU

V zašlých časoch Széphalom bol žiarivou hviezdou maďarského duchovného života. Žil a pôsobil tu Ferenc Kazinczy, ktorý po jeho prepustení z väzby odtiaľ organizoval a riadil maďarskú literárnu tvorbu, až kým nepodľahol cholere. Nepredstavujeme si prepychový život na dvore kniežata literatúry: so svojou početnou rodinou žil skromne, popri svojej literárnej tvorbe sa venoval prácam okolo domu, obrábal pôdu a choval zvieratá.

Samozrejme nepredstavoval si to tak: ako mladý, začal s úpravou územia pochádzajúceho z rodinného dedičstva veľkoryso. Aj keď ho vrtochy osudu odchýlili z jeho dráhy a primáli ho k triezvosti, sny sa sny viažuce sa k statku v Széphalom nerozplynuli. Aj v žalári kreslil mapy, krajinky anglických parkov, plány a zadelenie svojho domu. Po jeho prepustení sa však darmo vrhol do práce s veľkou vervou, nepodarilo sa mu dokončiť ani záhradu, ani kúriu naprojektovanú podľa nárokov vtedajšieho štýlu bývania šľachty. Jeho dom ostal až do konca jeho života neomietnutý, z izieb boli obývatel'né len tri, preto zub času nepotreboval dlhú dobu na ich ohlodanie. Po smrti Kazinczyho na kúriu v Széphalom čakal istý zánik.

To všetko však nepohlo ctiteľmi jeho ducha: vedúce osobnosti verejného a literárneho života ešte mohli vidieť schátralú budovu, keď sa poklonili pred rovom Kazinczyho v mieste jeho niekdajšieho domova. Takto konal aj Sándor Petőfi, ktorý navštívil Széphalom v roku 1847. János Arany vyriekol slová: "Széphalom je smutným obrazom opustenosti". Možno mala naňho vplyv aj táto návšteva, keď ako tajomník Maďarskej akadémie vied inicioval úpravu finančnej situácie Kazinczyho dvora. Statok bol odkúpený akadémiou a dala postaviť, - hoci oproti pôvodným plánom oveľa skromnejšie-, impozantné klasicistické mauzóleum podľa plánov Miklósa Ybla. Podľa legendy mauzóleum je postavené na mieste niekdajšej pracovne Kazinczyho. Toto obdobie bolo pravdepodobne vrcholným obdobím stavaného Széphalomu, nie však duchovného. Od odovzdania mauzólea až po výstavbu Múzea maďarského jazyka neprebehli významnejšie zmeny, územie pokorila rastlinná vegetácia.

Oznam bol zverejnený ako súčasť projektu s názvom Connecting Heritages (SKHU/1601/1.1/063), v rámci programu Interreg V-A Slovenská republika - Maďarsko za podpory Európskeho fondu pre regionálny rozvoj. Detailné informácie o programe nájdete na stránke www.skhu.eu. Obsah tohto oznamu neodzrkadľuje bezpodmienečne oficiálne stanovisko Európskej únie.